SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA JÁNA MAZÁKA,

predstavljeni 12. junija 2008 [1]

I – Uvod

1. S to pritožbo MASDAR (UK) Ltd (v nadaljevanju: družba Masdar) predlaga Sodišču, naj razveljavi sodbo Sodišča prve stopnje (peti senat) z dne 16. novembra 2006 v zadevi Masdar proti Komisiji [2] (T-333/03, v nadaljevanju: izpodbijana sodba), s katero je to sodišče zavrnilo tožbo družbe Masdar, vloženo na podlagi členov 235 ES in 288 ES zaradi plačila odškodnine, ki jo je ta domnevno utrpela zaradi neplačila storitev, ki jih je opravila v okviru programov pomoči Skupnosti. Od Komisije zahteva plačilo 448.947,78 EUR z obrestmi.

2. V pritožbi se v bistvenem dvomi v pravilnost odločitve Sodišča prve stopnje, ki je glede na dejanski in pravni okvir zadevnega primera odločilo, da kadar v okviru programa pomoči Skupnosti podizvajalec (glavnega) izvajalca ne prejme plačila od glavnega izvajalca za storitve, ki jih je opravil, Komisija ne more biti odgovorna za plačilo podizvajalcu na podlagi načel prepovedi neupravičene obogatitve, poslovodstva brez naročila (*negotiorum gestio*), varstva legitimnih pričakovanj ali dolžnosti skrbnega ravnanja.

II – Dejansko stanje

3. V izpodbijani sodbi so bila dejstva, ki so privedla do tega spora, predstavljena tako:

„2. V začetku leta 1994 sta Komisija, ki jo zastopa namestnik generalnega direktorja generalnega direktorata (GD) „Zunanjegospodarski odnosi“ in družba Helmico SA, ki jo zastopa njen pooblaščeni zastopnik, v okviru programa Skupnosti o tehnični pomoči Skupnosti neodvisnih držav (TACIS) sklenili pogodbo s sklicno številko MO.94.01/01.01/B0002. Ta pogodba (v nadaljevanju: moldavska

1 – Jezik izvirnika: angleščina.
2 – ZOdl., str. II-4377.

pogodba), z naslovom „Pomoč pri organizaciji združenja kmetov zasebnikov“, je bila sklenjena v okviru projekta s sklicno številko TACIS/FD MOL 9401 (v nadaljevanju: moldavski projekt).

3. Družba Helmico in tožeča stranka sta aprila 1996 sklenili dogovor, s katerim je družba Helmico tožeči stranki kot podizvajalki oddala izvedbo nekaterih storitev, ki so bile določene v moldavski pogodbi.

4. Komisija, ki jo je zastopal namestnik generalnega direktorja GD „Zunanjepolitični odnosi“, in družba Helmico, ki jo je zastopal njen pooblaščenec, sta 27. septembra 1996 sklenili pogodbo TACIS s sklicno številko RU 96-5276-00. Na podlagi te pogodbe (v nadaljevanju: ruska pogodba) se je družba Helmico zavezala, da bo opravila storitve v Rusiji v okviru projekta, z naslovom „Zvezni sistem potrjevanja in preizkušanja semen“, s sklicno številko FD RUS 9502 (v nadaljevanju: ruski projekt).

5. Družba Helmico in tožeča stranka sta decembra 1996 sklenili podizvajalsko pogodbo za ruski projekt, ki je v bistvu enaka pogodbi za moldavski projekt, ki je bila sklenjena aprila 1996.

6. Tožeča stranka je bila ob koncu leta 1997 zaskrbljena zaradi zamud družbe Helmico pri plačilih. Družba Helmico je v opravičilo navedla, da gre zamude očitati Komisiji. Tožeča stranka je navezala stik s službami Komisije in izvedela, da je ta družbi Helmico do takrat plačala vse račune. Tožeča stranka je po temeljitejših preiskavah ugotovila, da jo je družba Helmico prepozno ali nepravilno obveščala o plačilih, ki jih je prejela od Komisije. […]

7. Sestanek direktorja družbe Masdar s predstavniki Komisije je potekal 2. oktobra 1998.

8. Službe Komisije so 5. oktobra 1998 po telefaksu poslale dopis družbi Helmico. V tem dopisu je Komisija izrazila zaskrbljenost, da bi odstopanja med stališči članov konzorcija družbe Helmico lahko ogrozila dokončanje ruskega projekta, in poudarila, da pripisuje velik pomen spoštovanju določil ruske pogodbe in uspehu ruskega projekta. Od družbe Helmico je zahtevala jamstva v obliki izjave s podpisi družbe Helmico in tožeče stranke, da ti popolnoma soglašata s spoštovanjem določb ruske pogodbe ter da bo ruski projekt končan v za to določenih rokih. Dopis je pojasnjeval, da

bi Komisija, če ne bi prejela takega jamstva pred ponedeljkom, 12. oktobra 1998, v skladu z določbami ruske pogodbe posegla po drugih sredstvih za zagotovitev dokončanja tega projekta.

9. Družba Helmico je po telefaksu 6. oktobra 1998 odgovorila službam Komisije, da naj bi bila odstopanja med stališči članov konzorcija odpravljena in da naj dokončanje ruskega projekta ne bi bilo ogroženo. Ta odgovor je pojasnil, da so člani konzorcija soglašali s tem, da naj bi se prihodnja plačila, skupaj s plačili računov za ruski projekt, ki so bili še v obdelavi, opravila na bančni račun, ki ga je navedla tožeča stranka, in ne na bančni račun družbe Helmico. Odgovor je navajal tudi:

„Dogovorjeno je bilo tudi, da prevzame upravljanje pogodb s tem dnem g. S., predsednik družbe Masdar. Prosimo, da nam čim prej potrdite, da se strinjate s temi spremembami."

10. Ta dopis je podpisal g. T., direktor uprave družbe Helmico, in je obsegal lastnoročni zapis: „Potrjeno, g. S, družba Masdar, 6. oktobra 1998".

11. Družba Helmico je istega dne Komisiji poslala dopis z enakim besedilom, ki ga je podpisal predsednik družbe Masdar v zvezi z zneski, ki jih je treba plačati v okviru moldavske pogodbe.

12. Družba Helmico je 7. oktobra 1998 Komisiji poslala nadaljnja dopisa, ki sta ju podpisala g. T. in g. S. v imenu družbe Masdar. […]

13. Družba Helmico je 8. oktobra 1998 sestavila dopisa za nosilce zadevnih projektov iz službe Komisije, pristojne za pogodbe, v katerih je od njih zahtevala, naj vsa kasnejša plačila v okviru ruske in moldavske pogodbe plačajo na drug račun, ki je odprt na ime družbe Helmico v Atenah. Na koncu teh dopisov je bila ta izjava:

„Teh navodil družba Helmico ne more preklicati brez pisne odobritve predsednika družbe Masdar, g. S. Bili bi vam hvaležni, če bi lahko družbo Masdar obvestili o poteku postopka plačila in o dnevu, ko bodo plačila opravljena."

14. Družba Helmico in tožeča stranka sta 8. oktobra 1998 podpisali dogovor o pooblastilu predsednika družbe Masdar za prenos sredstev z računov, navedenih v dopisih z dne 7. in 8. oktobra 1998, ki sta bila naslovljena na Komisijo.

15. Komisija je 10. novembra 1998 izdala poročilo o koncu ruskega projekta. Štiri ocenjevalne kategorije od šestih so bile ocenjene z oceno „odlično“, ena z oceno „dobro“ in ena z oceno „v celoti zadovoljivo“. Komisija je 26. februarja 1999 izdala svoje poročilo o koncu moldavskega projekta, za kateri je bilo deset kategorij ocenjenih z oceno „dobro“ in naslednje štiri z oceno „v celoti zadovoljivo“.

16. Uradniki Komisije so februarja 1999 izvedli revizijo ruskega in moldavskega projekta. Revizija ruskega projekta se je zaključila aprila 1999. Revizija moldavskega projekta ni bila zaključena do julija 1999.

17. Službe Komisije so 29. julija 1999 na tožečo stranko naslovile dopis, v katerem so navedle, da je Komisija, ki je bila obveščena o finančnih nepravilnostih pri izvajanju ruske in moldavske pogodbe med družbo Helmico in tožečo stranko, ustavila vsa še ne opravljena plačila ter sprožila celovito revizijo, da bi ugotovila, ali so bila sredstva Skupnosti v okviru izvajanja ruske in moldavske pogodbe zlorabljena. Ker se je Komisija zavedala denarnih težav tožeče stranke, ji je sporočila, da bo v okviru ruskega projekta na račun družbe Helmico, ki je bil naveden v navodilih, ki jih je ta družba sporočila 8. oktobra 1998, tej plačala avans v znesku 200.000 eurov.

18. Avgusta 1999 je bil znesek 200.000 eurov plačan na ta račun in nato nakazan na račun tožeče stranke.

19. Predsednik družbe Masdar je med decembrom 1999 in marcem 2000 pisal več uradnikom Komisije in C. Pattenu, ki je kot član Komisije odgovoren za zunanje odnose. Med različnimi vprašanji, ki so bila postavljena, je bilo tudi vprašanje plačila storitev, ki jih je opravila družba Masdar.

20. Generalni direktor splošne službe za zunanje odnose Komisije je 22. marca 2000 pisal predsedniku družbe Masdar, da bi ga obvestil o naslednjem:

„Med intenzivnimi posvetovanji, v katerih je bilo predstavljenih več možnosti, vključno z dokončno potrditvijo dveh pogodb z dodatnimi plačili v korist družbe Masdar, izračunanimi na podlagi opravljenih del in stroškov, ki ste jih plačali, so službe Komisije končno odločile začeti postopek izterjave sredstev, ki so bila predhodno plačana pogodbeni stranki, družbi Helmico. S pravnega vidika je kazalo, da je mogoče vsa plačila, opravljena neposredno družbi Masdar (čeprav posredno prek bančnega računa družbe Helmico, za kateri ste pooblaščeni), pri plačilni nesposobnosti družbe Helmico šteti kot zarotniško dejanje direktorjev oziroma upnikov družbe Helmico; poleg tega ni gotovo, da bi sredstva, ki jih je plačala Evropska komisija, pri sporu med družbama Helmico in Masdar dokončno pripadla družbi Masdar, kot je to želela Komisija.“

21. Komisija je 23. marca 2000 družbi Helmico poslala dopis, v katerem jo je obvestila, da je zavrnila plačila še neplačanih računov, in je od nje zahtevala povrnitev celotnega zneska v višini 2.091.168,07 EUR. Komisija se je za to odločila, potem ko je ugotovila, da je družba Helmico goljufala pri izvajanju moldavske in ruske pogodbe.

22. Tožeča stranka je 31. marca 2000 vložila tožbo proti družbi Helmico pri High Court of Justice (England and Wales), Queen's Bench Division (Združeno kraljestvo), s katero je zahtevala plačilo storitev, opravljenih v okviru izvajanja moldavske in ruske pogodbe v celotnem znesku 453.000 eurov.

23. Komisija je 4. aprila 2000 na podlagi člena 28(2) finančne uredbe na družbo Helmico naslovila radna naloga za izterjavo. O vsebini teh dokumentov so bili 1. februarja 2002 obveščeni odvetniki tožeče stranke (glej točko 36 v nadaljevanju).

24. Predsednik družbe Masdar je 15. junija 2000 na člana Komisije, ki je odgovoren za zunanje odnose, naslovil telefaks, v katerem je navedel:

„Pred osemnajstimi meseci smo Evropsko komisijo opozorili na težave, ki jih imamo s svojimi partnerji, družbo Helmico, pri dveh zgoraj navedenih projektih. Prejeli smo jamstva, da bo Evropska komisija ob nadaljevanju projektov poskrbela, da bomo za svoje storitve prejeli plačilo. Nadaljevali smo financiranje in uresniče-

vanje dveh projektov v vašem imenu s precejšnjimi stroški, čeprav smo se zavedali, da je družba Helmico ogoljufala družbo Masdar in da teh sredstev po vsej verjetnosti ne bo mogoče izterjati."

25. Odgovor člana Komisije v dopisu z dne 25. julija 2000 potrjuje stališče Komisije, ki je bilo izraženo v dopisu 22. marca 2000.

26. Predsednik družbe Masdar je na člana Komisije, odgovornega za zunanje odnose, 5. februarja 2001 ponovno naslovil telefaks, v katerem je trdil, da je tožeča stranka pogodbena stranka ruske in moldavske pogodbe, ki sta bili sklenjeni s Komisijo, ter da je na sestanku 2. oktobra 1998 prejela jamstva, da bo prejela plačilo, če bo nadaljevala ruski in moldavski projekt.

27. Tožeča stranka je aprila 2001 vzpostavila stik s Komisijo zaradi preučitve možnosti, ali bi ji Komisija za dela, ki jih je tožeča stranka opravila in zaračunala družbi Helmico, lahko neposredno plačala.

28. Član Komisije, ki je odgovoren za zunanje odnose, je z dopisom 8. maja 2001 ponovil stališče Komisije, da tožeča stranka ni stranka ruske in moldavske pogodbe.

29. 21. maja 2001 je potekal sestanek odvetnikov tožeče stranke in služb Komisije zaradi preučitve možnosti neposrednega plačila tožeči stranki za opravljene storitve.

30. Odvetniki tožeče stranke so od Komisije ponovno zahtevali plačilo *ex gratia*. Tožeča stranka je 1. avgusta 2001 zahtevala plačilo 448.947,78 EUR ali, podredno, 249.314 EUR. Prva številka je bil znesek, ki ga je družba Helmico zaračunala Komisiji in ni bil plačan, medtem ko je pomenila druga številka zneska za dela, opravljena po odkritju goljufije.

31. 28. avgusta 2001 je potekal sestanek odvetnikov tožeče stranke in služb Komisije za preučitev možnosti neposrednega plačila tožeče stranke za opravljene storitve.

32. Odvetniki tožeče stranke so 10. oktobra 2001 službam Komisije posredovali izvod poročila iz leta 1998. Ta dokument naj bi službam Komisije pomagal razkriti direktorje družbe Helmico.

33. Službe Komisije so 16. oktobra 2001 odgovorile, da so informacije posredovale pristojnim službam GD „Proračun“, Evropskemu uradu za boj proti goljufijam ter enoti za finance in pogodbe, ki je bila zadolžena za programe TACIS, ter da so službe Komisije napravile vse potrebno za pregon direktorjev družbe Helmico.

34. Odvetniki tožeče stranke so 16. oktobra 2001 pisno obvestili Komisijo, da obstaja med službami Komisije in tožečo stranko tihi dogovor, na podlagi katerega naj bi Komisija od 8. oktobra 1998 tožeči stranki plačala, če bi ta poskrbela za izvedbo ruskega in moldavskega projekta. Glavne trditve v tem dopisu so želele prikazati, da je Komisija sprejela, da je tožeča stranka od leta 1998 postala glavni izvajalec ruskega projekta. Ta dopis se je zaključil s to izjavo:

„Hvaležen bi bil, če bi me lahko obvestili o tem, ali se službe Komisije strinjajo s trditvijo iz tega dopisa in ali so v tem primeru pripravljene plačati družbi Masdar Ltd avans 279.711,85 EUR v pričakovanju konca postopka izterjave, ki je bil sprožen proti družbi Helmico.“

35. Službe Komisije so 13. novembra 2001 v dopisu zavrnile trditve odvetnikov tožeče stranke. Dopis se je zaključil s to izjavo:

„Komisija bo na podlagi naloga za izterjavo pri predstavnikih družbe Helmico izvedla postopek izterjave zneskov, ki jih je prejela ta družba. Ob koncu tega postopka bo mogoče predvideti nove možnosti uporabe izterjanih zneskov.“

36. Službe Komisije so 1. februarja 2002 v pisnem odgovoru na vprašanje odvetnikov tožeče stranke obrazložile, da sta bila 4. aprila 2000 izdana uradna naloga za izterjavo za družbo Helmico, eden za moldavsko pogodbo v znesku 1.236.200,91 EUR in drugi za rusko pogodbo v znesku 854.967,16 EUR, kar je v celoti 2.091.168,07 EUR.

37. Odvetniki tožeče stranki so v dopisu z dne 27. februarja 2002, ki so ga naslovili na službe Komisije, ugotovili, da sta bila zneska dveh uradnih nalogov za izterjavo približno enaka zneskoma, ki sta bila navedena na seznamu zneskov, ki jih je Komisija plačala družbi Helmico. Iz tega so sklepali, da je Komisija menila, da za zneske, ki jih je družba Helmico zaračunala Komisiji, ta pa jih ni plačala, ni treba izdati nalogov za izterjavo.

38. Službe Komisije so v dopisu odvetnikom tožeče stranke 11. marca 2002 potrdile, da naj uradna naloga za izterjavo, ki so ju 4. aprila 2000 izdale službe Komisije za družbo Helmico, ne bi pokrivala zneskov, ki jih je družba Helmico zaračunala Komisiji, ta pa ju ni plačala.

39. Pravna služba Komisije je 17. decembra 2002 odvetnikom tožeče stranke posredovala seznam zneskov, ki jih je družba Helmico zaračunala Komisiji, ter tudi dneve, plačane in neplačane zneske.

40. Sestanek odvetnikov tožeče stranke s službami Komisije je potekal 18. februarja 2003.

41. Odvetniki tožeče stranke so 23. aprila 2003 na službe Komisije naslovili priporočeni dopis, ki se je zaključil s to izjavo:

„[…] Če službe Komisije moji stranki do 15. maja 2003 ne uspejo predložiti konkretnega predloga plačila za storitve, ki jih je ta opravila, bo proti Komisiji vložena odškodninska tožba pri Sodišču prve stopnje na podlagi členov 235 ES in 288 ES (prej člena 178 in 215 Pogodbe ES).“

42. Komisija je v telefaksu 15. maja 2003 odvetnikom tožeče stranke predlagala sestanek za mogočo mirno rešitev, na podlagi katere naj bi Komisija tožeči stranki plačala znesek 249.314,35 EUR za dela, ki jih je ta opravila po razkritju goljufije družbe Helmico, če bi tožeča stranka dokazala obstoj dogovora, s katerim je predvideno, da jo bo Komisija neposredno izplačala, če bo ta družba dokončala ruski in moldavski projekt.

43. Odvetniki tožeče stranke so v priporočenem dopisu z dne 23. junija 2003 službam Komisije odgovorili, da ne želijo nadaljevati pogajanj na izhodišču, ki ga je predlagala Komisija, in podrobneje predstavili zahtevo tožeče stranke ter tudi pravila in pogoje, pod katerimi bi se ta bila pripravljena udeležiti sestanka.

44. Temu priporočenemu dopisu je 3. julija 2003 sledil telefaks, v katerem so odvetniki tožeče stranke od Komisije zahtevali odgovor v zvezi z možnostjo, da bi pod predlaganimi pogoji sestanek potekal pred 15. julijem 2003, in navedli, da bo pri neizvedbi takega sestanka pri Sodišču prve stopnje vložena tožba.

45. Službe Komisije so v dopisu z dne 22. julija 2003 odgovorile, da ne morejo ugoditi zahtevku za plačilo tožeče stranke.“

III – Postopek pred Sodiščem prve stopnje in izpodbijana sodba

4. Družba Masdar je 30. septembra 2003 pri Sodišču prve stopnje vložila odškodninsko tožbo, pri čemer je zahtevek za plačilo utemeljila na načelu prepovedi neupravičene obogatitve (*de in rem verso*), načelu poslovodstva brez naročila (*negotiorum gestio*), kršitvi načela o varstvu legitimnih pričakovanj in končno na dejstvu, da pomenijo akti služb Komisije krivdo ali malomarnost, zaradi katerih ji je nastala škoda.

5. Stranki nista dosegli mirne rešitve spora, zato je Sodišče prve stopnje z izpodbijano sodbo zavrnilo tožbo in naložilo družbi Masdar plačilo stroškov iz razlogov, ki jih lahko povzamemo, kot sledi v nadaljevanju.

6. Sodišče prve stopnje je najprej opredelilo pogoje, pod katerimi lahko Skupnost v skladu z ustaljeno sodno prakso nosi nepogodbeno odškodninsko odgovornost po členu 288(2) ES za protipravno ravnanje in za ravnanje institucij Skupnosti, katerega protipravnost ni dokazana.

7. Nato je navedlo, da odškodninski zahtevek družbe Masdar temelji, kolikor se nanaša na neupravičeno obogatitev in poslovodstvo brez naročila, na sistemu nepogodbene odgovornosti, ki ne predvideva protipravnega ravnanja institucij Skupnosti, ter kolikor se nanaša na kršitev načela varstva legitimnih pričakovanj in krivde ali malomarnosti Komisije, na sistemu nepogodbene odgovornosti Skupnosti zaradi protipravnega ravnanja.

8. Sodišče prve stopnje je v nadaljevanju preučilo zahtevke na temelju tožb *de in rem verso* (neupravičena obogatitev) in *negotiorum gestio*.

9. Po ugotovitvi, da odškodninski zahtevek načeloma lahko temelji na teh načelih, je Sodišče prve stopnje nadalje ugotavljalo, ali so pogoji za tožbo iz naslova neupravičene obogatitve *(de in rem verso)* ali za tožbo iz naslova poslovodstva brez naročila *(negotiorum gestio)* v tem primeru izpolnjeni.

10. V zvezi s tem je ugotovilo, da je gotovo, da zahtevka, ki temeljita na neupravičeni obogatitvi ali poslovodstvu brez naročila, v dejanskem in pravnem okviru tega spora ne moreta uspeti.

11. Pri tem je Sodišče prve stopnje navedlo, da v skladu s splošnimi načeli, ki so skupna pravnim ureditvam držav članic, s temi zahtevki ni mogoče uspeti, če korist obogatenega ali poslovodje izhaja iz pogodb ali iz zakonske dolžnosti, in da je takšna zahtevka na splošno mogoče postaviti samo podredno, in sicer kadar prikrajšana oseba za pridobitev tega, kar se ji dolguje, nima na voljo drugega zahtevka.

12. Sodišče prve stopnje je v zvezi s tem poudarilo pogodbeni okvir primera, zlasti pogodbena razmerja med Komisijo in družbo Helmico na eni strani ter med družbama Helmico in Masdar na drugi strani. Zlasti je ugotovilo, da ni sporno, da je

družba Helmico dolžna plačati dela, ki jih je opravila družba Masdar, in da morebitna plačilna nesposobnost družbe Helmico ne more upravičiti tega, da bi to odgovornost prevzela Komisija.

13. Sodišče prve stopnje je sklenilo, da morebitne obogatitve Komisije ali prikrajšanja tožeče stranke, ki izhaja iz tega pogodbenega okvira, ni mogoče opredeliti, kot da je brez podlage.

14. Sodišče prve stopnje je prav tako ugotovilo, da v obravnavanem primeru očitno niso izpolnjeni pogoji za civilno tožbo na temelju poslovodstva brez naročila. V tem pogledu je zavzelo stališče, da zato, ker se je družba Masdar obrnila na službe Komisije, preden je nadaljevala s projekti, izvajanja pogodbenih obveznosti družbe Masdar do družbe Helmico ni mogoče opredeliti kot prostovoljnega posredovanja v tujih poslih, in ugotovilo tudi, da so trditve družbe Masdar v nasprotju z načeli poslovodstva brez naročila glede zavedanja naročnika o delovanju poslovodje.

15. Ker tudi ni bilo ugotovljeno, da bi družba Masdar utrpela neobičajno ali posebno škodo, ki presega meje gospodarskih in poslovnih tveganj, ki spremljajo njeno dejavnost, je Sodišče prve stopnje zaključilo, da je treba odškodninska zahtevka na temelju neupravičene obogatitve in poslovodstva brez naročila zavrniti kot neutemeljena.

16. Glede naslednje zatrjevane kršitve, to je načela varstva legitimnih pričakovanj, je Sodišče prve stopnje ta tožbeni razlog zavrnilo, ker je menilo, da presoja razpoložljivih dokazov ni razkrila natančnih zagotovil Komisije, ki bi pri tožeči stranki lahko povzročila utemeljena pričakovanja, kar bi ji omogočilo sklicevanje na to načelo.

17. Nadalje je Sodišče prve stopnje kot neutemeljene zavrnilo trditve družbe Masdar glede krivde ali malomarnosti Komisije, v bistvenem zato, ker trditve glede zatrjevane dolžnosti skrbnega ravnanja niso bile dovolj opredeljene ter ker ni bil dokazan obstoj vzročne zveze med kršitvijo zatrjevane obveznosti in navedeno škodo.

18. Na koncu je Sodišče prve stopnje zavrnilo tudi predlog družbe Masdar za zaslišanje priče – in sicer g. W, direktorja družbe Masdar – glede vsebine sestanka z 2. oktobra 1998. V zvezi s tem je navedlo, da tudi če bi s takšnim zaslišanjem dokazali,

kot je zatrjevala družba Masdar, da je med Komisijo in družbo Masdar obstajal skupni namen, da družba Masdar dokonča obravnavane projekte, to ne zadošča za dokaz obstoja natančnih, brezpogojnih in skladnih podatkov o tem, da se je Komisija zavezala, da bo tožeči stranki od tistega dne plačevala neposredno.

IV – Sklepi, zahtevani od Sodišča

19. Družba Masdar Sodišču predlaga, naj:

– razveljavi izpodbijano sodbo;

– naloži Komisiji, naj plača pritožnici znesek 448.947,78 EUR, ki ga je pritožnica zahtevala na prvi stopnji, oziroma, podredno, znesek 249.314,35 EUR ali drug znesek, ki je po mnenju Sodišča primeren;

– naloži Komisiji plačilo stroškov tega postopka in postopka pred Sodiščem prve stopnje.

20. Komisija Sodišču predlaga, naj:

– zavrne pritožbo;

– podredno, če Sodišče izpodbijano sodbo razveljavi v celoti ali delno, zavrne pritožničin zahtevek za denarno odškodnino;

– naloži pritožnici plačilo stroškov tega postopka in postopka pred Sodiščem prve stopnje;

– podredno, če bi Sodišče ugodilo zahtevkom pritožnice, naloži pritožnici plačilo ene tretjine njenih stroškov postopka pred Sodiščem prve stopnje.

V – Pritožba

A – *Uvodne ugotovitve*

21. Preden začnem z analizo pritožbenih razlogov, ki jih je podala družba Masdar, je primerno podati nekaj uvodnih ugotovitev.

22. Kot kaže, moram najprej izpostaviti, kot je izrecno potrdila družba Masdar na ustni obravnavi v tem postopku, da med strankama ni sporno, da družba Masdar in Komisija nista bili v neposrednem pogodbenem razmerju ter da sta pogodbeni razmerji glede izvedbe storitev v okviru obravnavanih programov Skupnosti o pomoči obstajali le med družbo Helmico in Komisijo na eni strani ter med družbama Helmico in Masdar na drugi strani.

23. Vendar je, kot izhaja iz informacij, ki sta jih predložili stranki, treba družbo Helmico, ki družbi Masdar dolguje plačilo za izvedbo storitev, ki jih je opravila na podlagi podizvajalske pogodbe, šteti kot plačilno nesposobno, njenih direktorjev pa ni mogoče najti. Pravni postopki zaradi plačila, ki ji ga dolguje družba Helmico in ki jih je družba Masdar sprožila pred sodišči v Angliji in Walesu, katerih pristojnost je bila določena z obravnavanimi podizvajalskimi pogodbami za kakršne koli pogodbene spore, so bili prekinjeni za nedoločen čas.

24. V teh okoliščinah je družba Masdar vložila tožbo pred Sodiščem prve stopnje proti Komisiji z zahtevkom iz naslova povrnitve utrpljene škode, med drugim za plačilo za opravljene storitve [3] in obresti.

25. Kot je družba Masdar že podrobno obrazložila na obravnavi predmetne pritožbe, dokazuje utemeljenost zahtevka zoper Komisijo v bistvenem po dveh poteh, in sicer, prvič, da ji je Komisija dala zagotovila za plačilo opravljenih storitev, ter drugič, da tudi brez takšnih zagotovil Komisija nosi nepogodbeno odgovornost za plačilo, zlasti na temelju neupravičene obogatitve (*de in rem verso*) in poslovodstva brez naročila.

3 – Zahtevano plačilo ustreza skupni vrednosti storitev, ki so bile predmet računov, za katere je bilo plačilo ustavljeno: glej točki 71 in 98 izpodbijane sodbe.

26. V zvezi s tem je treba poudariti, kot sta stranki jasno izrazili na ustni obravnavi, v predmetni zadevi ni sporno, kot je nakazalo Sodišče prve stopnje v izpodbijani sodbi, da načeloma odškodninski zahtevek lahko temelji na zgoraj omenjenih načelih, za katere Sodišče prve stopnje v izpodbijani sodbi in tudi stranke navajajo, da se nanašajo na pravila o nepogodbeni odgovornosti. Tako obstoj načel, na katera se sklicuje družba Masdar, v pravnem redu Skupnosti ni bil sporen niti obravnavan v predmetnem postopku.

27. Obravnavana pritožba namesto tega sproža vprašanje, ali je Sodišče prve stopnje pravilno odločilo, da družba Masdar glede na dejstva primera z zahtevkom na temelju teh načel v nobenem primeru ne more uspeti.

28. Natančneje, družba Masdar je v pritožbi navedla sedem pritožbenih razlogov.

29. V okviru prvega pritožbenega razloga družba Masdar zatrjuje, da je Sodišče prve stopnje napačno uporabilo pravo, ko je ugotovilo, da je družba Masdar le ravnala v skladu s pogodbenimi obveznostmi do družbe Helmico, zaradi česar je Sodišče prve stopnje zavrnilo zahtevke, ki so temeljili na neupravičeni obogatitvi in poslovodstvu brez naročila. V drugem pritožbenem razlogu zatrjuje, da je Sodišče prve stopnje, ne glede na to vprašanje, napačno uporabilo pravo, ker ni upoštevalo dejstva, da je imela Komisija možnost izterjave, niti načina, kako je Komisija to možnost izkoristila. Tretji pritožbeni razlog se nanaša na ugotovitev Sodišča prve stopnje, da ni mogoče šteti, da je družba Masdar ravnala v dobri veri, da je bila Komisija zmožna samostojno upravljati projekt in da obstaji zahteva, da mora oseba, ki toži iz naslova poslovodstva brez naročila, nujno ravnati brez vednosti gospodarja posla. V okviru četrtega pritožbenega razloga družba Masdar zatrjuje, da ugotovitve Sodišče prve stopnje glede zahtevkov na podlagi neupravičene obogatitve in poslovodstva brez naročila ter glede zahtevka na podlagi legitimnih pričakovanj niso skladne. V petem pritožbenem razlogu navaja, da je Sodišče z zavrnitvijo zahtevka, ki je temeljil na malomarnosti ali krivdni odgovornosti, napačno štelo, da družba Masdar ni navedla zadostnih razlogov. Nazadnje, v okviru šestega in sedmega pritožbenega razloga družba Masdar zatrjuje, da je Sodišče prve stopnje napačno štelo, da ji Komisija ni dala nikakršnih zagotovil.

30. Ker se prvi, drugi in tretji pritožbeni razlog vsi nanašajo na zahtevek, ki temelji na neupravičeni obogatitvi in poslovodstvu brez naročila, jih bom preučil skupaj. Šesti in sedmi pritožbeni razlog bom prav tako preučil skupaj, ker izpodbijata ugotovitev Sodišča prve stopnje, da Komisija ni dala nobenih zagotovil, kar je vodilo do zavrnitve zahtevka na temelju kršitve načela varstva legitimnih

pričkovanj. Ta pritožbena razloga je treba obravnavati pred četrtim pritožbenim razlogom, v okviru katerega družba Masdar zatrjuje, da te ugotovitve Sodišča prve stopnje niso skladne z ugotovitvami glede neupravičene obogatitve (*de in rem verso*) in poslovodstva brez naročila.

B – *Pritožbeni razlogi*

1. Prvi, drugi in tretji pritožbeni razlog, ki se nanašajo na ugotovitve Sodišča prve stopnje glede zahtevka na temelju neupravičene obogatitve (*de in rem verso*) in poslovodstva brez naročila

a) Glavne trditve

31. V okviru prvega pritožbenega razloga družba Masdar navaja, da je Sodišče prve stopnje napačno uporabilo pravo, ko je v točkah 98, 99 in 101 izpodbijane sodbe ugotovilo, da je ravnala le v skladu s pogodbenimi obveznostmi do družbe Helmico. Sodišče prve stopnje bi moralo, ko je očitno ugotovilo, da družba Masdar na sestanku 2. oktobra 1998 ni bila pripravljena nadaljevati z izpolnjevanjem pogodb, sklenjenih z družbo Helmico, presojati, ali je imela družba Masdar še vedno pravno obveznost nadaljevati z izpolnjevanjem podizvajalskih pogodb. Po angleškem pravu pomenita goljufija in očitna nemožnost družbe Helmico, da plača družbi Masdar, dovolj resno kršitev, ki ji omogočata, da šteje pogodbo za razdrto ter toži za plačilo dolgovanih zneskov in odškodnine zaradi neizpolnitve s strani družbe Helmico. Neupoštevanje upravičenja družbe Masdar, da razdre podizvajalsko pogodbo, je tudi kršitev postopka.

32. V okviru drugega pritožbenega razloga, družba Masdar zatrjuje, da je Sodišče prve stopnje, ne glede na to, ali je ravnala v skladu s pogodbeno obveznostjo do družbe Helmico, napačno uporabilo pravo, ker pri presoji, ali je bila Komisija neupravičeno obogatena, ni upoštevalo dejstva, da Komisija ni bila v položaju običajnega pogodbenika, saj je imela po finančni uredbi možnost izterjave, kar ji je omogočalo, da razvrednoti prej obstoječa pogodbena razmerja. Navaja zlasti, da

Sodišče prve stopnje pri utemeljevanju zavrnitve zahtevkov, ki sta temeljila na neupravičeni obogatitvi in poslovodstvu brez naročila, ni upoštevalo dejstva, da je Komisija izdala nalog za izterjavo zoper družbo Helmico šele aprila 2000, potem ko je družba Masdar končala delo.

33. Nazadnje, s tretjim pritožbenim razlogom družba Masdar izpodbija določene vidike ugotovitev Sodišča prve stopnje glede poslovodstva brez naročila. Meni, da razlogovanje v zvezi s poslovodstvom brez naročila v točkah od 101 do 103 izpodbijane sodbe ni skladno in je v očitnem protislovju z dejanskim stanjem.

34. Prvič, zatrjuje, da je Sodišče prve stopnje napačno presodilo, da ni mogoče šteti, da je družba Masdar ravnala v dobri veri. V zvezi s tem navaja, da so bile njene obveznosti do družbe Helmico pri koncu in da dejstvo, da se je družba Masdar obrnila na službe Komisije oktobra 1998, ne izključuje tega, da je nadaljnja dela opravila v dobri veri, saj na sestanku 2. oktobra 1998 ni bil sestavljen noben uradni dokument.

35. Drugič, izpodbija ugotovitev, da je bila Komisija zmožna samostojno upravljati projekt. Splošno znano je, da Komisija projekte, kot so obravnavani, odda zunanjim izvajalcem prav zato, ker nima notranjih sredstev, da bi izvedla takšne projekte. Poleg tega, Komisija ni izjavila družbi Masdar, da bo razdrla pogodbo in iskala drugega izvajalca.

36. Tretjič, družba Masdar zatrjuje, da je Sodišče prve stopnje napačno presodilo, da načela poslovodstva brez naročila ni mogoče uporabiti, kadar gospodar posla ve, da je treba ukrepati. Čeprav drži, da se to načelo uporablja velikokrat, kadar gospodar posla ne ve, da je treba ukrepati, zato da mu ne bi nastala škoda, ni logičnega razloga, zakaj gospodar posla ne bi smel vedeti za te potrebe.

37. Komisija navaja, da prvi pritožbeni razlog ni dopusten in da v vsakem primeru očtno ni utemeljen. Poudarja, da družba Masdar pred Sodiščem prve stopnje ni trdila, da je razdrla pogodbe z družbo Helmico in da iz spisa jasno izhaja, da jih tudi dejansko ni razdrla. Po angleškem pravu bistvena kršitev res lahko omogoči nedolžni stranki, da razdre pogodbo, vendar zaradi te kršitve pogodba ni razdrta.

Prav tako ne drži, da Sodišče prve stopnje o tem vprašanju ni odločilo, saj je v točki 103 izpodbijane sodbe navedlo, da je družba Masdar nadaljevala z izpolnjevanjem pogodb, sklenjenih z družbo Helmico.

38. V zvezi s trditvami glede možnosti Komisije za izterjavo, le-ta navaja, da je Sodišče prve stopnje vsebinsko odgovorilo na vse trditve, ki so bile podane v prid navedbam, da Komisija ni bila upravičeno obogatena. Tožba, ki temelji na neupravičeni obogatitvi, ni mogla biti uspešna, ker je Komisija pridobila korist na podlagi pogodbe z družbo Helmico in ker je bila družba Masdar dolžna delovati na podlagi podizvajalske pogodbe s to stranko.

39. Končno, Komisija pri izpodbijanju tretjega pritožbenega razloga navaja zlasti, da je ugotovitev, da je bila zmožna upravljati svoje projekte, dejansko vprašanje, ki ga v pritožbi ni mogoče ponovno odpreti, in da v vsakem primeru ugotovitev v točki 97 in nadalnjih izpodbijane sodbe, da je družba Masdar delovala v skladu s pogodbami z družbo Helmico, zadošča za zavrnitev trditev glede poslovodstva brez naročila.

b) Presoja

40. Najprej je treba spomniti, da v pravnem redu Skupnosti pritožbeni postopek, ki je določen v členu 225 ES, ni namenjen temu, da Sodišče na splošno ponovno presoja tožbo, vloženo pred Sodiščem prve stopnje.

41. Dejansko je v skladu z ustaljeno sodno prakso pristojnost Sodišča v okviru pritožbe omejena na presojo pravnih vprašanj glede razlogov, ki so bili obravnavani pred Sodiščem prve stopnje. [4] Posledično je Sodišče v okviru takega postopka pristojno le za presojo, ali utemeljevanje v pritožbi opredeljuje napačno uporabo prava, ki naj bi bila podana pri izpodbijani sodbi. [5] V ta namen mora biti po členu 225 ES, členu 58(1) Statuta Sodišča in členu 112(1)(c) Poslovnika Sodišča v pritožbi izrecno navedeno, za katere sporne elemente sodbe želi pritožnik doseči razveljavitev, pritožba pa mora vsebovati pravne argumente, ki jo natančno utemeljujejo. [6]

4 – Glej v tem smislu sodbo z dne 21. februarja 2008 v zadevi Komisija proti Girardot (C-348/06 P, ZOdl., str. I-833, točka 49) ter sodbo z dne 1. junija 1994 v zadevi Komisija proti Brazzelli Lualdi in drugim (C-136/92 P, Recueil, str. I-1981, točka 59).

5 – Glej v tem smislu v opombi 4 navedeno sodbo Komisija proti Girardot, točka 49, sodbo z dne 4. julija 2000 v zadevi Bergaderm in Goupil proti Komisiji (C-352/98 P, Recueil, str. I-5291, točka 35) ter sodbo z dne 30. septembra 2000 v zadevi Eurocoton in drugi proti Svetu (C-76/01 P, Recueil, str. I-10091, točka 47).

6 – Glej v tem smislu, med drugim, sodbo z dne 28. maja 1998 v zadevi John Deere proti Komisiji (C-7/95 P, Recueil, str. I-3111, točka 19), in sodbo z dne 7. julija 2005 v zadevi Le Pen proti Parlamentu (C-208/03 P, Recueil, str. I-6051, točka 39 in tam navedena sodna praksa).

42. Posledično v nadaljevanju ne bom presojal celotnega pristopa Sodišča prve stopnje v zvezi z načeloma neupravičeno obogatitvijo in s poslovodstvom brez naročila, na katera se v osnovi nanašajo prvi trije pritožbeni razlogi, zlasti njune uporabe v zvezi z odgovornostjo za ravnanje, za katero ni dokazano, da je protipravno,[7] ker to vprašanje v obravnavani pritožbi ni bilo postavljeno[8].

43. Kljub temu se mi zdi primerno pred vsebinsko presojo konkretno postavljenih pritožbenih razlogov družbe Masdar podati nekaj splošnih ugotovitev glede koncepta neupravičene obogatitve in poslovodstva brez naročila, da postavim v okvir izpodbijane ugotovitve Sodišča prve stopnje.

44. Glede nepogodbene odgovornosti člen 288(2) ES določa obveznost Skupnosti, da škodo, ki jo povzročijo njene institucije, nadomesti „v skladu s splošnimi načeli, ki so skupna pravnim ureditvam držav članic“.

45. Kot v tožbi ugotavlja že družba Masdar, te določbe ni mogoče razumeti tako, da načela nepogodbene odgovornosti, kot jih uporablja sodišče Skupnosti, morajo – ali bi celo lahko – natančno ustrezala tistim, ki obstajajo v pravnih redih vseh držav članic, ali da bi bilo o njih mogoče „mehanično“ sklepati kot o skupnem imenovalcu teh.[9] Zato je do določene mere, kot je nasploh pravilo pri splošnih pravnih načelih in pravnem viru, razprava o konkretni vsebini takšnega načela, dokler nimamo ustaljene sodne prakse o tem vprašanju, kot razprava o obliki prikazni. Rešitev, ki jo je v okviru člena 288 ES uporabilo Sodišče, pa bi vseeno morala biti navdahnjena z osnovnimi značilnostmi ustreznih institutov iz nacionalnih pravnih redov, po potrebi prilagojenih tako, da ustrezajo specifičnim zahtevam prava Skupnosti.

46. Glede na povedano pokaže primerjava pravnih redov držav članic glede tožb *de in rem verso* in *negotiorum gestio*, na kateri se je v obravnavani zadevi sklicevala družba Masdar, raznolikost glede njihovega priznavanja in uporabe.

7 – Za podrobno razpravo o odgovornosti Skupnosti ob neobstoju protipravnega ravnanja glej nedavne sklepne predloge generalnega pravobranilca Poiaresa Madura v zadevi FIAMM in FIAMM Technologies proti Svetu in drugim (C-120/06 P in C-121/06 P, ki še poteka pred Sodiščem, točke od 53 do 83).

8 – Poleg tega, po mojem mnenju, v obravnavani zadevi ne gre za vprašanje javnega reda, ki bi ga Sodišče lahko ali bi ga moralo upoštevati po uradni dolžnosti. Glede tega glej strog kriterij, ki ga je predlagal generalni pravobranilec Jacobs v sklepnih predlogih v zadevi Salzgitter proti Komisiji (sodba z dne 13. julija 2000, C-210/98 P, Recueil, str. I-5843, točke od 140 do 143), po katerem je, prvič, treba presoditi, ali prekršeno pravilo služi temeljnemu cilju pravnega reda Skupnosti in ali igra pomembno vlogo pri doseganju tega cilja; drugič, treba je ugotoviti, ali je bilo pravilo sprejeto v interesu tretjih oseb ali širše javnosti in ne le v interesu neposredno prizadetih oseb; tretjič, kršitev pravila mora biti nedvoumna, kar pomeni, da lahko Sodišče in tretje osebe kršitev zaznajo ter jo identificirajo.

9 – Glej v tem smislu točko 55 sklepnih predlogov FIAMM in FIAMM Technologies proti Svetu in drugim, navedenih v opombi 7.

47. Na splošno je držo pravnih sistemov držav članic v zvezi s tem mogoče označiti kot zelo previdno, kar bolj velja za poslovodstvo brez naročila kot za neupravičeno obogatitev. Medtem ko zlasti prvega načela v določenih pravnih redih niti ne poznajo, je mogoče reči, da ko ti načeli obstajata kot temelj odgovornosti, se je na splošno nanju mogoče opreti samo pod strogimi pogoji in kot subsidiarno sredstvo povračila. Praviloma takšne tožbe ali načela delujejo kot „polnila praznin“ in kot zahtevki zadnje možnosti, navdahnjeni s splošnimi načeli poštenosti in pravičnosti, zato jih je v številnih primerih priznalo in razvilo zlasti sodstvo.

48. Podobno je odgovornost, ki temelji na teh načelih, praviloma strogo subsidiarna kakršni koli pogodbeni odgovornosti. Vsekakor je okvir načel neupravičene obogatitve in poslovodstva brez naročila kot pravnega temelja za odgovornost večinoma oblikovan v državah članicah, katerih cilj je ohranitev načela, da pogodba po splošnem pravilu ne more podeliti pravic ali naložiti obveznosti, ki iz nje izhajajo, nobeni osebi razen strankam pogodbe (soudeležba v pogodbi), in, v širšem smislu, pravna varnost.

49. Obstoj pogodbenega razmerja bi torej praviloma izključil sklicevanje na prepoved neupravičene obogatitve, saj ravnanja v takšnem okviru ne bi označili kot „brez podlage“ ter bi ga poleg tega šteli za nasprotujoče zahtevam prostovoljnega in ravnodušnega opravljanja tujih poslov, ki na splošno veljajo za institut poslovodstva brez naročila.

50. Nadalje se, glede obravnavanega (tristranskega) pogodbenega razmerja še posebej zdi, da bi bilo v večini držav članic iz različnih razlogov, vključno s pomisleki v zvezi z vzročnostjo, podizvajalcu, ki je v takem položaju kot družba Masdar, onemogočeno, da na podlagi neupravičene obogatitve ali poslovodstva brez naročila dobi neposredno povračilo od pogodbene stranke glavnega izvajalca, to je od stranke, ki je v podobnem položaju kot je v obravnavani zadevi Komisija.

51. Po mojem mnenju je bil v takšnih okoliščinah pristop Sodišča prve stopnje v bistvenem skladen z osnovnimi značilnostmi institutov neupravičene obogatitve in poslovodstva brez naročila v pravnih redih držav članic, ko je na podlagi podrobne

obrazložitve v točkah od 96 do 104 izpodbijane sodbe ugotovilo, da pogoji za uveljavljanje zahtevka na podlagi teh načel niso izpolnjeni v primerih, kot je obravnavana zadeva.

52. Njegov osrednji argument, obravnavan v točkah 97 in 98 izpodbijane sodbe, je bil, da je treba takšno zadevo načeloma obravnavati v okviru spornega pogodbenega razmerja in tako na podlagi pogodbene odgovornosti.

53. V takšnih okoliščinah je treba zlasti glede prvega pritožbenega razloga, ki ga uveljavlja družba Masdar poudariti, da družba Masdar ne zatrjuje, da so bile podizvajalske pogodbe z družbo Helmico razdrte ali niso bile veljavne, ko je nadaljevala z izvajanjem storitev. Namesto tega navaja, da je imela zaradi kršitve pogodbe s strani družbe Helmico pravico razdreti pogodbo in da bi moralo Sodišče prve stopnje preučiti, ali je bila še vedno pravno zavezana nadaljevati delo.

54. Čeprav sicer drži, da bi družba Masdar zaradi neizpolnjevanja pogodbenih obveznosti s strani družbe Helmico lahko prenehala z zagotavljanjem storitev in razdrla pogodbo, to v obravnavanem okviru ni bistveno. Pomembno je, da so za razmerje med družbama Masdar in Helmico še vedno veljale podizvajalske pogodbe, saj kršitev pogodbenih obveznosti, ki je v neplačilu s strani družbe Helmico, ne razveljavi pogodbe, ampak ima za posledico, kot je pravilno ugotovilo tudi Sodišče prve stopnje v točki 98 izpodbijane sodbe, pogodbeno odgovornost stranke, ki je kršila svoje obveznosti.

55. Ker je odgovornost na podlagi neupravičene obogatitve in poslovodstva brez naročila podredna pogodbeni odgovornosti, kot je pravilno ugotovilo Sodišče prve stopnje v točkah od 97 do 100, je mogoče brez napačne uporabe prava zavrniti zahtevek družbe Masdar, ki temelji na teh načelih, neodvisno od njenega morebitnega upravičenja, da razdre pogodbo. Tako v teh okoliščinah ni mogoče trditi, da je Sodišče prve stopnje kršilo postopek, ko ni upoštevalo upravičenja družbe Masdar, da razdre pogodbo.

56. Prvi pritožbeni razlog torej ni utemeljen.

57. Nadalje v zvezi s kritiko, da bi moralo Sodišče prve stopnje pri presoji zahtevkov na temelju neupravičene obogatitve in poslovodstva brez naročila upoštevati dejstvo, da je imela Komisija po finančni uredbi možnost izterjave, še vedno ne vidim, kako bi to dejstvo lahko bilo pomembno za presojo teh zahtevkov.

58. Kot jasno izhaja iz točk 99 in 100 izpodbijane sodbe, je Sodišče prve stopnje v bistvenem izključilo uporabo teh načel zaradi pogodbene narave opravljenih storitev – Komisija je korist pridobila na podlagi pogodbe z družbo Helmico, družba Masdar pa je imela s le-to sklenjeno podizvajalsko pogodbo – obogatitev Komisije tako ni brez podlage in je zato izključena izredna odgovornost, ki bi temeljila na poslovodstvu brez naročila.

59. V nasprotju s trditvami družbe Masdar z vidika soudeležbe v pogodbi ni mogoče zaključiti, da bi izdaja nalogov za izterjavo zoper družbo Helmico vsebinsko razvrednotila pogodbeni odnos med izvajalko Helmico in podizvajalko Masdar, kot pravilno ugotavlja tudi Komisija.

60. Drugi pritožbeni razlog tako ni utemeljen.

61. Končno je glede posebnih napak pri uporabi prava, ki naj bi jih Sodišče prve stopnje domnevno storilo z načinom uporabe načela poslovodstva brez naročila v točkah od 101 do 103 izpodbijane sodbe, treba upoštevati, da je glede na splošna načela, ki so skupna pravnim redom držav članic, to načelo lahko podlaga odgovornosti le pod zelo izjemnimi pogoji, kot to pravilno pojasnjuje Sodišče prve stopnje v točki 100 izpodbijane sodbe. [10]

62. V takih okoliščinah je, prvič, Sodišče prve stopnje po mojem mnenju v točki 101 izpodbijane sodbe pravilno navedlo, da izvrševanje pogodbenih obveznosti pritožnice v odnosu do družbe Helmico ni mogoče razumno označiti kot prostovoljno posredovanje v tujih poslih. Še posebej kakršno koli upravičenje družbe Masdar, da razdre pogodbo z družbo Helmico, ne zadošča, da bi zagotavljanje storitev s strani družbe Masdar nasprotno označili kot prostovoljno.

63. Drugič, v okviru izvajanja projektov, ki so obravanavani v tej zadevi, v odnosu do poslovodstva brez naročila ni pomembno, ali bi Komisija te projekte lahko izvedla samostojno, saj takšne projekte tudi v običajnih razmerah, kot v obravnavanem primeru, izvršujejo izvajalci in ne Komisija. Tako se je Sodišče prve stopnje lahko upravičeno sklicevalo na izjavo Komisije v dopisu

10 – Glej točke od 46 do 50 zgoraj.

s 5. oktobra 1998, da bo „posegla po drugih sredstvih za zagotovitev dokončanja projekta“, s čimer je pokazalo na neutemeljenost navedb družbe Masdar, da Komisija navedenih projektov ni zmožna samostojno upravljati.

64. Končno je navedba Sodišča prve stopnje v točki 101 izpodbijane sodbe, da „poslovodja običajno ukrepa brez vednosti gospodarja posla ali vsaj ne da bi ta vedel, da je treba ukrepati“, po mojem mnenju skladna s konceptom poslovodstva brez naročila in strogimi pogoji za njegovo uporabo.

65. Te ugotovitve, ki so le eden od številnih razlogov, ki jih je Sodišče prve stopnje v točki 101 navedlo v prid zaključku, da pogoji za civilno tožbo na podlagi poslovodstva brez naročila niso izpolnjeni, ne postavlja pod vprašaj trditve, da je to načelo mogoče uporabiti v določenih primerih kljub vednosti gospodarja posla, kot je na recimo v primeru, ki ga navaja družba Masdar in se nanaša na zelo bolno, vendar zavestno osebo, ki jo tretji odpelje v bolnišnico, ter ga očitno ni mogoče primerjati s to zadevo.

66. Razlogi, navedeni v okviru tretjega pritožbenega razloga, zato niso utemeljeni.

67. Glede na navedeno je treba zavrniti prve tri pritožbene razloge proti ugotovitvam Sodišča prve stopnje v zvezi z neupravičeno obogatitvijo in s poslovodstvom brez naročila.

2. Peti pritožbeni razlog: Sodišče prve stopnje je z zavrnitvijo zahtevka na podlagi malomarnosti ali krivdne odgovornosti napačno presodilo, da argumenti družbe Masdar ne zadoščajo

a) Glavne trditve

68. Družba Masdar v okviru petega pritožbenega razloga zatrjuje, da je Sodišče prve stopnje z zavrnitvijo zahtevka na podlagi malomarnosti ali krivdne odgovornosti napačno presodilo, da zanj ni podala zadostnih razlogov, saj je v posebnih okoliščinah, v katerih lahko Komisija uporabi možnost izterjave na podlagi finančne uredbe, zadeva povsem jasna.

69. Navaja, da je Komisija, čeprav je od oktobra 1998 vedela za nepravilnosti s strani družbe Helmico, najprej dovolila ali celo vzpodbujala pritožnico, naj dokonča dela in nato uporabila možnost izterjave, s čimer je družbo Helmico prikrajšala za vsa sredstva, ki bi jih ta dobila na podlagi pogodbe. Komisija se je zavedala, da bo to onemogočilo mehanizem, vpeljan z vednostjo in s privolitvijo Komisije, na podlagi katerega bi družba Masdar prejela plačilo. V takšnih okoliščinah je edini mogoči zaključek, da je Komisija, ki bi morala ravnati z vso dolžno skrbnostjo, ravnala malomarno ali lahkomiselno ter družbi Masdar povzročila škodo.

b) Presoja

70. Družba Masdar končno še navaja, da bi morala biti meja odgovornosti za čisto finančno izgubo v primerjavi s pogoji odgovornosti za čisto finančno izgubo po angleškem pravu razširjena v okviru prava Skupnosti, upoštevajoč posebne možnosti Komisije za izterjavo, kadar je očitno, da bo nalog za izterjavo učinkoval tako, da nedolžen podizvajalec ne bo prejel plačila. Sicer pa bi morala biti razširjena vsaj na posebne okoliščine te zadeve.

72. Najprej je treba pojasniti, da so se zahtevki družbe Masdar pred Sodiščem prve stopnje na temelju malomarnosti ali krivdne odgovornosti nanašali na ravnanje Komisije, ki je zaustavila plačila družbi Helmico, kar je Sodišče izrecno navedlo v točki 140 izpodbijane sodbe in česar družba Masdar v tem postopku ni prerekala. Posledično je Sodišče prve stopnje v točkah 140 in 141 izpodbijane sodbe, na kateri se nanaša peti pritožbeni razlog, presodilo samo, ali je Komisija ravnala malomarno ali krivdno, ko je zaustavila plačila družbi Helmico.

71. Po mnenju Komisije razlogi, ki jih navaja družba Masdar, niso dopustni, saj poskušajo izpodbiti ugotovljeno dejansko stanje, in tudi niso pomembni, saj se ukvarjajo z vprašanjem, ki ga Sodišče prve stopnje ni obravnavalo. Navaja, da je Sodišče prve stopnje pravilno ugotovilo, da družba Masdar preprosto ni opredelila svojih trditev, in zavrnilo zahtevek, ki temelji na krivdi.

73. Tako, v delu, kjer se družba Masdar sklicuje na naloge za izterjavo, kjer gre za odločitev Komisije, ki jo je treba razlikovati od predhodne ustavitve plačila v letu 1999, in kjer zatrjuje, da jo je Komisija v končni fazi

prikrajšala za plačilo s strani družbe Helmico, ter v zadevi izpostavlja več drugih dejstev, ki se nanašajo na to ustavitev ali pa so bila njena posledica, navedbe družbe Masdar, kot pravilno ugotavlja Komisija, niso pomembne in z njimi ne more uspeti.

74. Zato je treba ta del petega pritožbenega razloga zavrniti.

75. Nadalje, je treba, glede očitka, da je Sodišče prve stopnje v točki 141 izpodbijane sodbe napačno presodilo, da razlogi, ki jih je v utemeljitev svojega zahtevka oziroma glede na izvor in obseg te dolžnosti navedla družba Masdar, ne zadoščajo, najprej ugotoviti, da iz navedene točke obrazložitve Sodišča prve stopnje izhaja, da je pomanjkanje razlogov v zvezi s tem le eden izmed vzrokov za zavrnitev zahtevka, katerega podlaga je krivda oziroma malomarnost. Sodišče je poleg tega navedlo, da vzročna zveza med kršitvijo zatrjevane dolžnosti in nastalo škodo ni dokazana. Iz tega sledi, da tudi če bi dolžna skrbnost, ki jo zatrjuje družba Masdar, obstajala, to ne bi vplivalo na odločitev Sodišča prve stopnje, da ta zahtevek zavrne.

76. Drugič, čeprav je vsekakor mogoče trditi, da Komisijo pri izvrševanju nalog zavezuje splošna dolžnost skrbnega ravnanja in tudi načelo dobrega upravljanja [11] ter glede na okoliščine številne druge dolžnosti, še zdaleč ni jasno, da bi obstajala posebna dolžnost, ki bi zadevala interese tretje osebe v pogodbenem položaju, kakršen je v obravnavani zadevi, ki bi Komisiji preprečil, da bi v okoliščinah, kot so pričujoče, zadržala plačilo. Tako v posebnih okoliščinah obravnavanega primera zadeva ni povsem jasna, kar trdi družba Masdar, niti ni mogoče vnaprej potrditi, da je Komisija glede škodnih posledic, ki so nastale družbi Masdar, ravnala malomarno ali lahkomiselno.

77. Po mojem je glede na razloge, ki jih je navedla družba Masdar v podporo svojemu zahtevku v zvezi s krivdo ali z malomarnostjo, Sodišče prve stopnje upravičeno štelo, da družba Masdar ni dovolj opredelila svojega zahtevka.

11 – Glej v tem smislu sodbo z dne 15. julija 2004 v zadevi Španija proti Komisiji (C-501/00, ZOdl., str. I-6717, točka 52).

78. Iz tega izhaja, da je treba peti pritožbeni razlog v celoti zavrniti.

3. Šesti in sedmi pritožbeni razlog, ki se nanašata na ugotovitev Sodišča prve stopnje, da Komisija ni dala nobenih zagotovil

a) Glavne trditve

79. S šestim in sedmim pritožbenim razlogom družba Masdar dokazuje neutemeljenost obrazložitve izpodbijane sodbe, ki je pripeljala do zavrnitve zahtevka družbe Masdar, da ji je Komisija dala zagotovila, ki so pri njej povzročila legitimna pričakovanja.

80. Družba Masdar je v utemeljitev teh pritožbenih razlogov navedla, prvič, da je Sodišče prve stopnje napačno presodilo, da temu sodišču ni bil predložen noben dokaz, da so bila na sestanku 2. oktobra 1998 dana zagotovila, na katera se sklicuje družba Masdar. Glede na razloge za zavrnitev dokazov o danih zagotovilih, ki so navedeni v točkah 143 in 149 izpodbijane sodbe, namreč Sodišče prve stopnje ne bi smelo sprejeti takšnega sklepa.

81. Drugič, družba Masdar navaja, da je Sodišče prve stopnje napačno zaključilo, da je zelo malo verjetno, da so bila zatrjevana zagotovila dana. Podlaga za tak zaključek Sodišča prve stopnje ni bila pravilna in popolna, saj ni upoštevala posebnih okoliščin primera, vključno s pravico družbe Masdar, da razdre podizvajalsko pogodbo, ter pravico Komisije, da razveljavi glavne pogodbe in izda naloge za izterjavo. Poleg tega družba Masdar meni, da si ni mogoče zamisliti, kot to izhaja iz točke 148 izpodbijane sodbe, da bi skupni cilj Komisije in družbe Masdar, da se projekti zaključijo in družba Masdar za svoje delo prejme plačilo, lahko dosegli kako drugače kot s pomočjo komunikacije, s takšnim ali z drugačnim načinom vzajemnih zagotovil.

82. Tretjič, družba Masdar navaja, da je Sodišče prve stopnje v točki 128 izpodbijane sodbe napačno uporabilo pravo, ko je štelo, da narava sestanka 2. oktobra 1998 ni bila uradna, ker Komisija o njem ni sestavila zapisnika, in zaradi tega napačno zavrnilo možnost, da bi Komisija dala zatrjevana zagotovila.

83. Končno, družba Masdar navaja, da v takšnih okoliščinah ne more biti dvoma o tem, da so bila zagotovila s strani Komisije dana.

84. Komisija nasprotno trdi, da želi družba Masdar s temi pritožbenimi razlogi ponovno odpreti vprašanja dejanskega stanja, zato ti niso dopustni. V vsakem primeru je Sodišče prve stopnje podrobno preučilo vprašanje, ali so bila natančna zagotovila dana ali ne, njegove ugotovitve o tem vprašanju pa so pravilne.

b) Presoja

85. Družba Masdar z razlogi, ki jih navaja v utemeljitev šestega in sedmega pritožbenega razloga, pravzaprav želi izpodbiti presojo Sodišča prve stopnje v točkah od 119 do 130 izpodbijane sodbe o tem, ali so bila družbi Masdar na sestanku 2. oktobra 1998 dana zagotovila, na katera se ta sklicuje, s čimer trdi, da bi Sodišče prve stopnje glede na okoliščine zadeve moralo zaključiti, da je Komisija takšna zagotovila dejansko dala.

86. Družba Masdar s tem povsem jasno izpodbija presojo dokazov s strani Sodišča prve stopnje o tem, ali so bila dana zagotovila.

87. Tako je treba spomniti, da Sodišče v pritožbenem postopku nima pristojnosti ugotavljati dejstev ali načelno presojati dokazov, na katere se je oprlo Sodišče prve stopnje v podporo teh dejstev. Če so bili dokazi pravilno pridobljeni in so bila upoštevana splošna pravna načela ter Poslovnik v zvezi z dokaznim bremenom in izvajanjem dokazov, lahko oceni težo predloženih dokazov le Sodišče prve stopnje. [12]

12 – Glej sodbo z dne 22. novembra 2007 v zadevi Sniace proti Komisiji (C-260/05 P, ZOdl., str. I-10005, točka 35), zgoraj v opombi 6 navedeno sodbo John Deere proti Komisiji, točka 22, sodba z dne 25. januarja 2007 v zadevi Sumitomo Metal Industries in Nippon Steel proti Komisiji (C-403/04 P in C-405/04 P, ZOdl., str. I-729, točka 38).

88. Razen če so dokazi, ki so bili predloženi Sodišču prve stopnje, izkrivljeni, dokazna ocena tega ni pravno vprašanje, ki ga lahko presoja Sodišče. [13]

89. Ker v obravnavani zadevi družba Masdar ni podala trditev o tem, da bi bili pred Sodiščem prve stopnje dejstva in dokazi izkrivljeni, niti jih ni v nobenem primeru opredelila, posledično šesti in sedmi pritožbeni razlog nista dopustna, kolikor izpodbijata dokazno oceno Sodišča prve stopnje.

90. Poleg tega je zlasti zaradi sklicevanja družbe Masdar na to, da je Sodišče prve stopnje v točkah od 143 do 149 izpodbijane sodbe zavrnilo dokazni predlog po zaslišanju priče glede sestanka 2. oktobra 1998, treba poudariti, prvič, da je Sodišče prve stopnje v skladu z ustaljeno sodno prakso edino upravičeno presojati, ali je v zadevah, ki jih obravnava, treba dopolniti informacije, s katerimi razpolaga. [14] Natančneje, Sodišče je štelo, da tudi kadar se dokazni predlog po zaslišanju priče določno nanaša na dejstva, o katerih je treba pričati, in razloge, zaradi katerih je pričanje potrebno, je Sodišče prve stopnje tisto, ki presodi pomembnost predloga za predmet spora in potrebo po zaslišanju predlagane priče. [15]

91. Prav to je storilo Sodišče prve stopnje v upoštevnih delih obrazložitve, saj je v točki 148 ugotovilo, da pričakovana vsebina pričanja v nobenem primeru ne bi zadoščala kot dokaz ključnega dejstva, to je obstoja zagotovil Komisije glede plačila družbi Masdar.

92. Drugič, kolikor se zdi, da je stališče družbe Masdar, da je v izpodbijani sodbi neskladje med razlogi za zavrnitev zaslišanja priče in zaključkom, da zatrjevana zagotovila niso bila dana, ta očitek ni utemeljen, saj je Sodišče prve stopnje v točki 148 izpodbijane sodbe

13 – Sodba z dne 2. marca 1994 v zadevi Hilti proti Komisiji (C-53/92 P, Recueil, str. I-667, točka 42) ter sodba z dne 7. januarja 2004 v zadevi Aalborg Portland in drugi proti Komisiji (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P in C-219/00 P, ZOdl., str. I-123, točka 49).

14 – Glej med drugim sodbe z dne 10. julija 2001 v zadevi Ismeri Europa proti Računskemu sodišču (C-315/99 P, Recueil, str. I-5281, točka 19); z dne 7. oktobra 2004 v zadevi Mag Instrument proti OHIM (C-136/02 P, ZOdl., str. I-9165, točka 76) ter z dne 28. junija 2005 v zadevi Dansk Rørindustri in drugi proti Komisiji (C-189/02 P, C-202/02 P, od C-205/02 P do C-208/02 P in C-213/02 P, ZOdl., str. I-5425, točka 67).

15 – Glej med drugim zgoraj v opombi 12 navedeno sodbo Sniace proti Komisiji, točka 78, in v opombi 14 navedeno sodbo Dansk Rørindustri in drugi proti Komisiji, točka 68.

pravilno ugotovilo, da je obstoj skupnega cilja med strankama, da družba Masdar dokonča projekt in prejme plačilo za svoje delo, nekaj povsem drugega kot to, da bi Komisija dala določna zagotovila, da bo družbi Masdar plačala neposredno.

93. Iz tega sledi, da je treba šesti in sedmi pritožbeni razlog zavrniti.

4. Četrti pritožbeni razlog: razlogi Sodišča prve stopnje o tožbenemu zahtevku na podlagi neupravičene obogatitve in poslovodstva brez naročila ter o tožbenemu zahtevku na podlagi legitimnih pričakovanj so protislovni

a) Glavne trditve

94. Družba Masdar se pritožuje, da je Sodišče prve stopnje pri presoji zahtevka na podlagi načela varstva legitimnih pričakovanj odločilo, da strogi pogoji za njegovo uporabo niso izpolnjeni, čeprav je to Sodišče načeloma razumelo, da je Komisija prepričala družbo Masdar, naj nadaljuje z izvajanjem svojih storitev (točka 101 izpodbijane sodbe), ter da sta imeli družba Masdar in Komisija skupen cilj, da družba Masdar projekte dokonča in za svoje delo prejme plačilo (točka 148 izpodbijane sodbe).

95. S podobnimi argumenti kot v prejšnjih pritožbenih razlogih zatrjuje, da naj bi se na sestanku 2. oktobra 1998 in/ali v poznejših dopisih s Komisijo zgodilo nekaj, kar je povzročilo, da je družba Masdar nadaljevala z izvajanjem storitev na podlagi podizvajalske pogodbe z družbo Helmico. Čeprav tisto „nekaj“ ni zajeto v ozkem testu, ki ga je uporabilo Sodišče prve stopnje pri presoji zahtevka na temelju legitimnih pričakovanj, je bilo to vsekakor dovolj učinkovito, da je družbo Masdar prepričalo v nadaljnje izvajanje storitev, kar kaže na napačen zaključek Sodišča prve stopnje, da iz predloženih dokazov ne izhaja, da je Komisija dala določna zagotovila, ki bi ji omogočila uveljavljati tak zahtevek.

96. Podredno navaja, da je test, ki ga je uporabilo Sodišče prve stopnje, preozek in ne učinkuje pravično v zadevah, kot je obravnavana. Zato bi bilo treba odločiti, da je v okoliščinah, kakršne so v tej zadevi, mogoče sklepati o obstoju natančnih zagotovil.

97. Končno družba Masdar graja zaključek iz točke 103 izpodbijane sodbe, da je z nadaljnjim delom pri projektu sprejela poslovno tveganje, ki ga je mogoče opisati kot običajno. Nobena razumna poslovna oseba v takšnih okoliščinah ne bi nadaljevala dela, če ne bi Komisija s svojim ravnanjem v tej osebi zbudila legitimnih pričakovanj, da bo za svoje delo prejela plačilo.

98. Po prepričanju Komisije razlogi v okviru tega pritožbenega razloga niso dopustni, v vsakem primeru pa očitno niso utemeljeni.

b) Presoja

99. Prvič, očitek glede domnevnih protislovij v ugotovitvah Sodišča prve stopnje v točki 101 in v točki 148 izpodbijane sodbe vsaj delno temelji na nepravilnem razumevanju prve izmed navedenih točk, v kateri je Sodišče prve stopnje navedlo samo: „Poslovodja navadno ukrepa brez vednosti gospodarja posla ali vsaj ne da bi se ta zavedal potrebe po takojšnjem ukrepanju. Vendar pa pritožnica sama navaja, da jo je Komisija prepričala, da je v oktobru 1998 nadaljevala dela.“

100. Brano v kontekstu je jasno, da je Sodišče prve stopnje z zgornjo navedbo želelo poudariti nasprotje med zahtevkom družbe Masdar na podlagi poslovodstva brez naročila in njeno trditvijo glede varstva legitimnih pričakovanj, in sicer da jo je Komisija prepričala, naj nadaljuje izvajanje storitev, ne pa podpreti te trditve. Še več, zdi se, da družba Masdar implicitno potrdi, da Sodišče prve stopnje ni sprejelo takšnega stališča, ko navaja, da bi moralo sprejeti ugotovitev ob upoštevanju dogodka, zaradi katerega je nadaljevala dela.

101. Celo če je Sodišče prve stopnje načelno razumelo, da jo je, kot trdi družba Masdar, Komisija prepričala v nadaljevanje del, to ne pomeni nujno, da so bila dana določna zagotovila, ki bi utemeljevala zahtevek na temelju legitimnih pričakovanj.

102. Iz podobnih razlogov sem že zavrnil zahtevek, ki se nanaša na protislovno obrazložitev ugotovitev Sodišča prve stopnje v točki 148 izpodbijane sodbe, da sta družba Masdar in Komisija imeli skupen cilj, in sicer dokončanje projektov.

103. Preostale navedbe v utemeljitev četrtega pritožbenega razloga prav tako grajajo ugotovitev Sodišča prve stopnje, da določna zagotovila niso bila dana, kar pa je, kot sem že omenil, ugotovitev, ki temelji na oceni dokazov in je ni mogoče izpodbijati s pritožbo. [16]

104. V tem pogledu naj navedem le, kot je to tudi Komisija pravilno izpostavila na ustni obravnavi, da ni niti najmanj prepričljivo trditi, da bi lahko bil edini razlog, zaradi katerega je družba Masdar nadaljevala delo – čeprav poslovno tveganje, ki ga je s tem sprejela, morda presega običajno mero –, da ji je Komisija na sestanku 2. oktobra 1998 in/ali v kasnejših dopisih dala zagotovila, na katera se je družba Masdar zanesla.

16 – Glej točki 87 in 88 zgoraj.

105. Zato je treba zavrniti tudi četrti pritožbeni razlog.

106. Posledično iz prej navedenih razlogov sledi, da je treba pritožbo v celoti zavrniti.

VI – Stroški

107. Po členu 69(2) Poslovnika, ki se v skladu členom 118 Poslovnika uporablja za pritožbeni postopek, mora stranka, ki v postopku ni uspela, na zahtevo nasprotne stranke plačati stroške, če jih je ta priglasila v vlogah. Ker je Komisija stroške proti družbi Masdar priglasila in družba Masdar v postopku ni uspela, ji je treba Masdar naložiti plačilo stroškov.

VII – Predlog

108. Iz zgoraj navedenih razlogov predlagam, naj Sodišče:

1. pritožbo zavrne;

2. družbi Masdar naloži plačilo stroškov.